

8.6.14

עתירה מס' 1229/14

בבית הדין העליון של תנועת הליכוד
בתל אביב

בעניין שבין:

עו"ד אביעד ויסולי

רח' דישראל 36, חיפה

טל': 04-811209 050-5791746

פקס: 04-8243490 אימייל: aviad@mateh.org

להלן: העותר

- נ ג ד -

להלן: המשיבים

1. מנהלת הליכוד

2. ועדת הבחירות המרכזית

שניהם על ידי בא כוחם עו"ד אבי הלוי
מכנרת (המושבה) ד.ג. עמק הירדן 15105
טלפון: 04-6709330 פקס: 04-6709443

3. ח"כ דני דנון, יו"ר מרכז הליכוד

עתירה מס' 1227/14

בבית הדין העליון של תנועת הליכוד
בתל אביב

בעניין שבין:

יעקב ויזר

חבר נשיאות ועידת הליכוד

להלן: העותר

- נ ג ד -

ועדת הבחירות המרכזית של הליכוד

על ידי בא כוחה עו"ד אבי הלוי
מכנרת (המושבה) ד.ג. עמק הירדן 15105

להלן: המשיבה

טלפון: 04-6709330 פקס: 04-6709443

פסק דין

1. לפנינו עתירותיהם של מר יעקב וידר ושל עוה"ד ויסולי נגד החיוב הכספי הגבוה שהשיתה המפלגה על המועמדים למזכירות ולוועדת הבחירות. עוה"ד ויסולי ביקש גם להורות על ביטול הבחירות למזכירות ולוועדת הבחירות שנקבעו ליום 12.6.14 בשל העדר סמכותה של וועדת הבחירות לקבוע את סדרי הבחירות לוועדה עצמה ובשל לוח זמנים צפוף שהקשה על הגשת המועמדות.
2. לפני שנכנס לחלק המרכזי של העתירות הנוגע לחיוב הכספי המושת על המועמדים למזכירות ולוועדת הבחירות, אנו דוחים את החלקים הנוספים בעתירה 1229/14.
3. מנהלת הליכוד ראויה לברכה ולא לגנאי על כך שנוכח הפיגור העמוק בהפעלת מוסדות המפלגה מאז הבחירות לוועידה לוחצת על הדושה כדי לכוון את הגוף המפעיל את המפלגה מהר ככל האפשר. לוח הזמנים שנקבע אכן צפוף, אך הוא עדיין סביר בהתחשב בעובדה שמטבע הדברים המועמדים למזכירות ולוועדת הבחירות הם אנשים פעילים ומעורבים בחיי התנועה העוקבים אחר אתר התנועה. מי שמעוניין להיות פעיל מרכזי מאד, חזקה עליו שהוא עוקב, מתעניין וגם בטבע הדברים נמצא בקשר עם חברים אחרים במטרה להיערך לבחירות עצמן. חבר מרכז המעוניין להתקדם לתפקידים בכירים בתנועה מודע לכך שעל פי החוקה, מיד לאחר הוועידה, נבחרת המזכירות בישיבת המרכז הראשונה, וחזקה עליו כי עקב אחר אתר הליכוד או נתקל בפרסום בעיתונות. אשר לבוחרים עצמם, חברי המרכז, מסר לנו היועץ המשפטי עוה"ד אבי הלוי כי יישלחו הודעות לחברים מלבד הפרסום בתקשורת שבוצע על פי הנדרש בחוקה. במילים אחרות: שוכנענו כי לטענות כאילו לוח הזמנים הקצר מנע מחברים

3/1825/14

- להציג מועמדות אינו סביר. לא עלה בידי העותר להצביע על פגם ממשי בהליכים למעט טענה כוללנית על צפיפות הל"ז.
4. גם הטענה בעלת המשקל, על פניה, בנוגע למעורבות ועדת הבחירות בבחירות לוועדת הבחירות עצמה דינה להדחות. זאת מין הטעם שלא נטען ומכאן שגם לא הוכח כי נתקבלו בוועדה החלטות ספציפיות ביחס לבחירות לוועדת הבחירות בכלל והחלטות הנגועות בניגוד עניינים בפרט. למעט העובדה שהפרסומים לגבי הבחירות לוועדה כמו למזכירות יצאו בשם הוועדה, העותר לא הצביע בכל טיעונו בכתב ובעל פה ולו על החלטה אחת שנתקבלה בוועדה שיש בה חשש לניגוד עניינים. עוה"ד הלוי הוא זה שהציג נהל בחירות למזכירות שחל גם על וועדת הבחירות והוא אומץ בוועדה פה אחד. השופט גרוס יו"ר וועדת הבחירות לא ישב בשום דיון שהייתה לו נגיעה כלשהי לבחירה לראשות וועדת הבחירות.
5. עם זאת, סבורים אנו, כי לפחות מטעמי מראית עין, מוטב שלהבא ההחלטות בעניין בחירות לוועדת הבחירות תתקבלנה במקום אחר והוא הדין בנוגע לחתימה על פרסומים בעניין הבחירות לוועדת הבחירות ובחירת השופט שמרכז יעמיד בראשה.
6. בדרך כלל, נכון עושה מנהלת התנועה כאשר היא נעזרת, בענייני בחירה, בוועדת הבחירות, גם בענייני בחירות שאינם מסורים לה על פי החוקה. בעניינים אלה הוועדה היא למעשה זרוע של אגף הארגון, שבוחר להיעזר בוועדה שכבר פועלת ממילא במפלגה כי נבחרה לצורך עסוק בענייני בחירות אחרות כפי שנקבעו על פי החוקה. עם זאת במקרה שלפנינו, כשמדובר בבחירות לוועדה עצמה, עדיף שלא להיעזר בה כאמור.
7. בדיון עצמו העלה עוה"ד ויסולי טענה לפיה, היות והשופט לא השתתף בדיון, אין בנמצא החלטה ברת תוקף של וועדת הבחירות. ספק אם זו פרשנות נכונה לסעיף 66 לחוקה. שהרי עמדתו של השופט הופכת להחלטת הוועדה על פי סעיף 66 לחוקה רק בהעדר הצבעה פה אחד, משמע שהצבעה פה אחד תקיפה גם אם השופט לא השתתף בה. יתרה מזו היות וועדת הבחירות דנה בענייני הבחירות לוועדת הבחירות מכוח מינויה לכך על ידי אגף הארגון ולא מכוח החוקה ספק אם הכללים לניהול הוועדה בחוקה ובכללם סעיף 66 מחייבים אותה לעניין זה.
8. הנושא כבד המשקל בעתירות שלפנינו הוא עניין דמי ההשתתפות בבחירות שהושת על המועמדים על ידי המנהלת על דעת וועדת הבחירות.
9. אי אפשר להפריז בעצמת הזדהותנו עם עמדת העותרים בנושא זה, לגופו של עניין. אלא ששאלת המשמעות המשפטית של דעתנו זו - היא הסוגיה שאמורה לקבוע את תוצאותיו של הדיון הזה.
10. לגופו של עניין, בית הדין אינו עיוור למצוקותיה הכלכליות של התנועה. ההפך הוא הנכון בית הדין לוקח בחשבון ונותן משקל רב להשלכות הכספיות של החלטה זו או אחרת. שהרי בסופו של דבר תכלית הפעילות התנועתית היא לגייס את הציבור למטרותיה האידיאולוגיות והפוליטיות והיא מצווה לחסוך ככל שניתן, בבואה לקיים הליכים פנימיים.
11. מצד שני, תקינותם של ההליכים הפנימיים גם היא מרכיב חשוב בחוסנה של התנועה. גביית 2500 שקלים ממועמד למזכירות התנועה ו5000 שקלים ממועמד לוועדת בחירות עלולה לסגור בפני שכבות רחבות בקרב חברי המרכז את האפשרות להציג מועמדות ולהיבחר לגופים אלה. היא אפילו עלולה להיות מנוצלת על ידי גורמים שאינם אוהדים את הליכוד בתקשורת ובקרב יריבים פוליטיים ישנים וחדשים, להציג את המפלגה כמי שמתרחקת מציבור תומכיה המסורתיים, ומתנכרת לגרעין הקשה של

4
1889/14
1889/14

מצביעה כפי שהגדירם בזמנו מנחם בגין "העניים והמאמינים". בשנות השלושים היו אלה יריביה של תנועת ז'בוטינסקי בהנהגת מפא"י עתירת המשאבים ההסתדרותיים והקיבוציים שניצלה את העניין הכספי כדי להרתיע את אוהדי הרוויזיוניסטים מהצטרפות לתנועה הציונית. המס שנקרא אז: "השקל הציוני", אכן הקשה על אוהדי המחנה הלאומי להצטרף להסתדרות הציונית ולהצביע בבחירות לקונגרס, בעוד מפלגות היישוב המאורגן סבסדו את התשלום של חלק מבחוריהן. ולכן כשהקים זאב ז'בוטינסקי את ההסתדרות הציונית החדשה היה אחד מדגליה המרכזיים: "אצלנו גם מי שאינו יכול לעמוד בחובת דמי החבר לא נשאר מחוץ למחנה".

12. חברות בוועדת הבחירות ואפילו במזכירות היא פעילות אפורה למדי הכרוכה בהשקעת משאבי זמן ניכרים ללא תמורה כספית כלשהי, שאין בה זוהר מיוחד, יוקרה רבה, או השפעה יתרה, דוגמת חברות בכנסת או בגופים נבחרים ברשויות המקומיות. אם כי בחירה לתפקיד מרכזי זה או אחר, ולמזכירות בפרט, יש בה משום קידום והיא פותחת בפני הנבחר אפשרויות התבלטות באמצעות פעילות מסורה ועקבית.

13. מקובלת עלינו עמדת עוה"ד הלוי בסעיף 22 בכתב התגובה שלו שהחלטת ועדת הבחירות ניתנה כדין. באשר לשאלה אם ההחלטה שנתקבלה עומדת במבחני המידתיות והסבירות, דעתנו שונה.

14. בדיון עצמו נשאלו על ידי שני העותרים שאלות בנוגע לאומדן ההוצאות שהוצג על ידי עוה"ד הלוי. בחינה ראשונית של שאלות אלה הצריכה לדעתנו בירור נוסף עם עורכי התקציב שלא נכחו בדיון, באשר על פי חוק המפלגות יש להקפיד שסך הסכום הנגבה מהחברים לא יעלה על סך ההוצאות.

15. העותרים גם העלו את סוגית הפטור מתשלום לנבחרים למזכירות מכוח כהונה. אמנם ניתן היה לשאול מדוע ידרשו אלה לשלם עבור בחירות שהם אינם נוטלים בהן חלק, לולא נקבע כבר תקדים בעניין, בבחירות לוועידת התנועה, עת חויבו כל החברים בתשלום דמי השתתפות, ובכללם נבחרים בתוקף כהונה, וחברים בסניפים בהם לא התקיימו בחירות של ממש. עוה"ד הלוי לא שלל אפשרות זו שאימוצה יתרום אף הוא לא מעט להפחתת התשלום שהושת על המועמדים למזכירות ולוועדת הבחירות.

16. מבחינה ביצועית מדובר במערכת בחירות אחת למזכירות ולוועדת הבחירות שקשה להפריד בין מרכיביה, אך משפטית מרווח ההתערבות שלנו בעניין הבחירות לוועדת הבחירות הוא רחב יותר מאשר בעניין הבחירות למזכירות אותם מקיימת הוועדה מכוח החוקה, ועל כן מוגבלת התערבותנו לעילות שבסעיף 77 לחוקת התנועה.

החלטה

אשר על כן אנו קובעים כדלקמן

1. הבחירות למזכירות ולוועדת הבחירות תתקיימנה ב 12.6.14 כפי שנקבע על ידי וועדת הבחירות
2. ההחלטה בדבר התשלום לבחירות לוועדת הבחירות חוזרת למנהלת התנועה שבבואה לקבוע את סכום דמי ההשתתפות ראוי כי תיקח בחשבון את התחושות שבאו לידי ביטוי בדיון בבית הדין ובפסק דין זה מצד אחד, ומצד שני את העובדה שהחברים שהציגו מועמדותם עשו זאת על אף הסכום שנקבע בעוד חברים אחרים שלא הציגו

5/1
1987/14
1989/14

- מועמדות כבר לא יוכלו ליהנות מהפחתת הסכום. חשוב גם שיאמר בהחלטת אגף הארגון כי הסכום שתקבע הפעם המנהלת הוא פרי הנסיבות המיוחדות ונקבע באופן חד פעמי לעניין השבת כספים שכבר שולמו, ולכן אינו דומה ואינו מהווה תקדים לבחירות הבאות. בבחירות הבאות ראוי שהסכום שייגבה מהמועמדים לוועדת הבחירות לא יעלה, כך אנו סבורים, על חמישית מהסכום שנקבע הפעם.
3. אשר לבחירות למזכירות איננו מתערבים בקביעת הוועדה למרות שאינה סבירה בעינינו, משום שאנו מחויבים ריסון עצמי וכאשר הביקורת של בית הדין היא על פי סעיף 77, הרי רק במקרים שחוסר הסבירות של החלטת הגוף המבוקר היא קיצונית, קונה לעצמו בית הדין את הזכות להעדיף את שיקול דעתו שלו על פני שיקול הדעת של הגוף המבוקר, אף אם הוא מוטעה ולא סביר לדעת שופטי בית הדין.
4. על אף האמור בסעיף 3 לעל אנו מחזירים לוועדת הבחירות את הדין וזאת לצורך בדיקה עובדתית האם הסכומים שנגבו נכנסים בגדר סעיף 25 (א) (א3) (א) (3) לחוק המפלגות.
5. אנו ממליצים על אחת משתי חלופות לצורך הבדיקה כאמור : א. משרד רואי החשבון של הליכוד יציגו בפני וועדת הבחירות אומדן מתוקן ובדוק של ההוצאות לבחירות (תוך מאמץ לחסוך ככל שניתן) ב. תיבדקנה ההוצאות בפועל של הבחירות. על ידי רואה החשבון והן יהיו בסיס לקביעת החזר למתמודדים .
6. וועדת הבחירות תקבע בישיבתה הקרובה אחוז מהוצאות קיום הבחירות למזכירות וועדת הבחירות שיכוסה על ידי דמי ההשתתפות של המועמדים. המלצתנו היא שאחוז זה יפחת משמעותית מ-100%
7. המלצתנו היא שהוועדה תנצל את הדין החוזר בסוגיה כדי לבחון הרחבת החיוב והטלתו גם על החברים מכוח כהונה, זאת במיוחד לאור העובדה שקיימת גם חוות דעת של עו"ד אבי הלוי, הקובעת שיש לחייב את החברים מכח כהונה בתשלום.
8. אנחנו משוכנעים שיישום מלא של המלצות אלה יאפשר השבת כספים לחברים לצד קבלת כספים אחרים, באופן שתוספת העלות למפלגה תהא סבירה
9. אנו ממליצים ליו"ר המזכירות להקים במזכירות החדשה ועדת הנחות שתוסמך לפטור מתשלומים שונים חברים שיפנו אליה ויבקשו פטור או הקלות בדמי השתתפות בבחירות או תשלומים אחרים למפלגה. כך שבעלי היכולת ישלמו עבור ההתמודדות שלהם ויכסו חלק מההוצאות אבל לא תיסגר הדרך להיבחרות חברים שהפרוטה אינה מצויה בכיסם.

(-)	(-)	(-)
חבר נשיאות עו"ד י. לחן	חבר נשיאות עו"ד א. בוכניק	נשיא ביה"ד עו"ד מ. קליינר